

מעשה וא"כ אין חשש שמא יחמא עיר
השעם ולכך קאמר ארץ אפים אכל
במרגלים שפיר דייק ואמי שפיר ודו"ק :

פוקד עון אבות על בנים . להבין כי
בקרא קאמר בן לא ישא בעון
האב . ולכאורה אפשר לומר דיש מיני
עבירות שנפש האדם חומדת כגון גזל
גניבה ועריות אלו באים מלד החומר
המתאווה ושכיח באדם א' יותר מחבירו
שיש אחד בטבעו נוסה יותר אל ההאווה
מחבירו והיינו מלד האודם ולזבן שבו
ולזה מסייע כח האב והאם כי שלשה
שותפים יש באדם . ולהיות כי יש לאב
ובן קלת השתתפות בענין החומר המתאווה
ומהראוי שגם בענין העונש נחשוב עון
אבות על בנים . אמנם בעונות שבאים
מלד השכל כמו אפיקורוס ומין ועובר
ע"ז אלו באים מלד השכל וגשמת האדם
ובעניני הנפש אין יחס לאב עם הבן .
ויבואר בזה דברי הנביא (יחזקאל י"ז)
מה לכם משול המשל הזה על אדמת
ישראל אבות יאכלו בוסר הן כל הנפשות
וגו' ואמרתם לא יסכן דרך ה' מדוע לא
ישא הבן בעון האב דרכיהם לא יחכנו
בשוב רשע וגו' וכל דברי הנביא ועומק
כוונתו לא ידענו וכאשר יראה הרואה .
ועפ"י הנ"ל יבואר דמבואר במדרש כי
בהיות ישראל על אדמתן איש תחת גפנו
וגם אורח איי מחכים לא היה חטאם
מלד המאווה רק בעון ע"ז והמינות גלו
מארצם ולזה אמר מה לכם משול המשל
הזה על אדמת ישראל כיון שחטאם
בא מלד השכל והגשמה וכל הנפשות לי
הנה אין לאב ובן יחס בענין הגשמה
כנפש האב כנפש הבן לי הם ואח"ז
בסיף עוד שאף בעבירות הבאים מלד
המאווה כגון גזל ורביית ובא על אשת
חברו איש בחטאו יומתו וע"ז הם אומרים
כי לא יסכן בזה דרך ה' וע"ז השיב
להם הנביא כי גם בזה ענין דרך ה'
כי הן האיש בעלמו שחמא לפני ה' כשעזב

דרכו ועשה משפט ולדקה את נפשו יח'
ואיך ימות הבן שעשה משפט ולדקה
בעון האב . הרי אף אם יפקוד ה' עון
אבותיו כאלו בעלמו עשה העון הרי די
בעצבת החמא כי אין הקב"ה חפץ
במות רשע אם לא שלא יוסיף בחטאו
וכשעזב דרכו חיו יחיה וכ"ש בן בעון
אביו ואמנם יזכר עון אבותיו באותו
דרכי אבותיו והבן :

פרישת קרח .

ויקח קרח . במדרש רבה קרח פקת
גדול ה' ומטועני ארון היה
ומה ראה לחלוק על משה . הנה ענין
אמרו ומטועני ארון אינו מובן . ונראה
לי בהקדם מה שאמרו חז"ל בשעה
שאמר דהמע"ה אמירות היו לי חקיך
אמר הקב"ה דברי תורה דכתיב בהם
המסיף עיניך בו ואיננו אמה קורא אותם
אמירות הנני מכשילך בדבר שחינוקת של
צית רבן יודעין דכתיב ולבני קהת לא
נתן עגלות כי עבודת הקדש עליהם
בכתף ישאו . ונראה לבאר הכל דבאמת
כל כלי המשק היו פועלים בעגלות
לבד הארון ומעם הדבר לפי שאחז"ל
הארון נושא את נושאו וביאור הדבר
כי הארון אשר שם התורה ובאמת כי
אנחנו קבלנו עלינו עול התורה ללמוד
וללמד וכו' קשה מאד להבין התורה
וכמ"ס חז"ל אין התורה מתקיימת אלא
במי שממית עצמו עליה וכמ"ס זאת
התורה אדם כי ימות באהל לעומת זה
נקראת התורה שבוית מרום ובארתי
באריכות עם מה שכ' הר"ן בדרשותיו
בביאור מה שנחלקו הקב"ה ומחיצתא
דדקיעא אי כהה סבור שבאמת אין ספק
כי הדין האמתי כהה סבור יטן שכן ילא
מאם ה' אלא שבשם שניתן התורה לבני
אדם ובלי ספק כי ילאה שכל האדם
לכוון בכל דבר להלכה וע"כ נגזר בשעת
מתן

ממן חורתינו שכל דבר שכאשר יהיה בשכל האנושי להחיר או לאסור לסמא או לספר כן יקום אף שלא יכין להלכה וזה שנחלקו אי כפי שכל האנושי כהם טהור ואז אף אם אין האמת כן כדור ניתנה התורה לדון כפי שכל האנושי והאריך בזה. וע"כ נקראת תורה"ק שבית מרום שהיא מחוייבת לשאת כל אשר יגמור שכל האנושי והיינו כשהאדם עמל בתורה כראוי וכפי שכלו נגזר היפך האמת אז התורה נושאת מה שהיא גוזר ע"פ שכל האנושי וזהו סוד עלית למרום שבית שבי עיין בר"ן באריכות וע"ז מרמו הארין נושא את נושאו דהיינו שהארון שהוא תורה לריכין הס"ח לשאת איתו וגם הוא לריך לשאת מה שבני אדם גוזרין ע"פ שכל האנושי. והנה שלמה בחכמתו אמר החפץ צניך צו ואיננו דקדק לשון ואיננו ולא קאמר ושכחת וכדומה אלא שבא לומר שאם לא יהיה עמל בתורה בראוי איננו כי כשלא יחדש הדבר ממילא איננו כי גוף החכמה נאבדה וז"ל מאד. והנה דוד המלך ע"ה שהיה קורא לדברי התורה זמירות היינו כמ"ש הרב אבן יחיאל שהיה קל ללמדו כמו זמר שנכנס בלב האדם בקל וע"כ כיון שהתורה מקובלת והחכם יודע מה שלפניו הרי בקל ישוב וא"כ אין בזה שום ענין החדשות מאת החכם רק שידע מה שכתוב בה וזה סותר מאמר החפץ צניך צו ואיננו וע"כ אין הארון נושא את נושאו וא"ל לשאת בכתף וזה נכון מאד:

רב לכם וגו' כי כל העדה כלם קדושים ביאור הדבר נ"ל דבאמת יש כח החושבין כי כל עניני התורה והמלית היא רק למען דעת ה' ולחזק האמונה בלב האדם ואין עושין עיקר המעשה רק האמונה בלב ומחשבת האדם והאמת כי אין הדבר כן כי במחשבה לבד לא חכון נפש האדם רק ע"י פעולות המעשה גובה להבין סודות ורמזי התורה והמלות

לקבוע האמונה בלב וע"י המחשבה לבד לא חכון הנפש. והנה קרח אף שפקח גדול ה' טעה בזה בחושבו כי החפץ"ק היא המחשבה ואמונת ה' ועל קיום המלות צפועל ובמעשה לא שם לבו ואם מאת ה' ילאו הדברים או משה מעלמו הוסיף הדבר מדעתו לקיום המעשים למען יתחזק האמונה אבל לא מאת ה' היתה זאת. והביאו לזה הטעות מה שלא שמעו מפי ה' רק אנכי ולא יהיה ולא אמר רב לכם וגבואר במדרש הרבה הפחפחם עלינו והיינו כי בלעדי רצוי המעשים שהעמיסו עליהם כל העדה קדושים ובתוכם ה' היינו מה שבמחשבתם נקבע האמונה וא"ל למעשה המלות כל כך. ולכך לבסוף אמר להם משה בואת מדעון כי ה' שלחני לעשות כל המעשים האלה לומר דקיום המעשה הוא ג"כ בלוי מאת ה' וזה ביאור מאמר ה' צפ' וילך ואמר ביום ההוא הלא על כי אין אלקי בקרבי מלאוני הרעות האלה ואנכי הסתר אסתיר פני ביום ההוא על כל הרעה אשר עשה כי פנה אל אלקים אחרים. ונראה ביאור הדבר דהמפרשים מקשים הלא אין ויודי גדולה מזו. ונראה ביאור הדבר דבאמת אין אדם עובד עבודה ע"ז בפעם א' ובתחלה הוא מזלזל במלות דרבנן ושומה י"ן נסך וצועל בת נכר ואח"י הוא כופר בעיקר וכמבואר במדרש אגא חטא העם הזה חטאה גדולה בתחלה חטא ולבסוף חטאה גדולה. והנה ה' מהראוי כשישובו אל ה' ישובו על המעשים רעים שעשו שהגיעו לחותם לפנות אל אלקים אחרים והם לא יחשבו כן רק שהרעה הגיע להם על אשר עזבו את ה' ונעתיק ממחשבתם ובאמת לא הבינו שפעולות הרעות שעשו במעשה גורם להם לשכוח ה' במחשבה. וזהו ביאור ואמר ביום ההוא הלא על כי אין אלקי בקרבי וגו' והבן זה:

קפ